

Saša Zavrtnik i Damir Žubčić

Zdravi međuodnos ljudi i životinja

Izdavač: REDAK, Split. Objavljeno: lipanj, 2018.

ISBN: 978-953-336-490-2

U lipnju prošle, 2018. godine, objavljeno je djelo povijesno-medicinskog, zdravstvenog i teološko-biblijskog sadržaja koje nosi naslov „**Zdravi međuodnos ljudi i životinja – mudrost starih Hebreja**“ dvojice autora, kolega i prijatelja, Saše Zavrtnika, dr. med. vet., M. Th. i prof. dr. sc. Damira Žubčića dr. med.vet.

Knjiga „Zdravi međuodnos ljudi i životinja – mudrost starih Hebreja“ sadrži 132 stranice, obuhvaća 13 poglavlja, ilustrirana je s 35 slika, uglavnom su to izvorne povijesne fotografije, te uključuje dvije karte i dvije tablice. Uz Predgovor, Sadržaj i Uvod na početku djela, dolaze poglavlja: Osnovno o medicini, zdravlju i Hebrejima, O podrijetlu Hebreja, O kulturi Hebreja, O svakodnevicu Hebreja, zatim slijedi središnji dio: Biblijski zapis s temama o ulozi krvi, žrtvovanju i životinjama za žrtvovanje i klanje, čistim i nečistim životinjama, zakonima za zdravlje, bioetičkim principima međuodnosa Zakona, čovjeka i stvorenja te zmiji kao simbolu ozdravljenja. Nakon toga slijede Izvanbiblijski zapis iz Talmuda o košeru te Zaključak. Na kraju su, uz detaljan popis korištene literature, i Recenzije uvaženih stručnjaka iz pripadajućih područja relevantnih za tematiku djela, Bilješka o autorima, dva Dodatka te Kazalo.

Djelo „Zdravi međuodnos ljudi i životinja – mudrost starih Hebreja“ autora veterinaru Saše Zavrtnika i Damira Žubčića samo kod malog broja ljudi neće izazvati čuđenje povezano s divljenjem kako su vjera u Boga, upornost i znanje starih Hebreja bili presudni u njihovu opstanku. Oni su Božji narod koji zna kuda i zašto ih vodi njihov Bog. Kao vjernika nije me iznenadio odnos starih Hebreja prema svakom bratu čovjeku, ali kao profesora na kolegiju Povijest veterinarstva

i kolegijima Sudsko i Upravno veterinarstvo iznenađuje me tadašnje njihovo poznavanje i ozakonjenje preventivnih mjera, karantene, selekcije domaćih životinja kao i poznavanje mana kod domaćih životinja za koje možemo reći da i danas postoje i egzistiraju, svakako u promijenjenom obliku. Tako stari Hebreji provode karantenu kod oboljelih 1500 g. prije Krista, odvajaju oboljela od zdravih grla, a bolesne životinje ubijaju i zakapaju.

Stari Hebreji poštuju svoje zakone, jasno im je da im je Bog povjerio da upravljaju i odgovaraju za biljna i životinjska stvorenja na zemlji, no ipak ih je njihov svakodnevni život uz stada ovaca i koza vezao za te njihove životinje toliko da su duboko svjesni da o njihovu imanju i zdravlju ovisi i njihov opstanak. Njihova izreka „Pravednik pazi i na život svog živinčeta, dok je opakomu srce okrutno“ govori da briga i nebriga za životinje oslikavaju srce njihova vlasnika.

Od uzgajanih životinja konzumiraju meso i mlijeko, od vune i kozje dlake rade odjeću i šatore, a od koža mješine za vino i sl. Životinje dijele na čiste, koje mogu jesti uz uvjet iskrvarenja, i nečiste, koje ne jedu. Imajući u vidu klimatske prilike i poznavanje nekih zaraznih i parazitskih bolesti tog kraja i tog doba, njihova podjela postaje jasnija, u što svakako možemo ubrojiti i zabranu konzumiranja loja i krvi koja je za njihovo poimanje bila, i danas jest, tekućina života.

Levitski zakonik može biti primjer nabranja i poduzimanja preventivnih mjera kao što su propisi o čistoći, spolnoj higijeni, higijeni općenito, pravilnoj prehrani i postupanju sa životinjama, primjerice kod klanja i žrtvovanja. Zabranjuje se diranje, a kamoli konzumacija mesa uginulih životinja, kontaminirano posuđe treba razbiti, odjeću prati, a za obavljanje nužde propisano je mjesto, kao i zakopavanje fecesa.

O zaštiti životinja Hebreji vode posebnu brigu kada se sedmi dan odmaraju kako bi uz njih odmorili, među ostalim, i magarac i vol. Tko opazi magarca koji je pao pod teretom ne smije ga ostaviti, već mu treba, zajedno s njegovim gospodarom, pomoći da se dignu. Tko putem naiđe na ptičje gnijezdo s ptićima ili jajima na kojima majka leži, ne smije uzimati majku s ptićima, već je treba pustiti na slobodu, a ptiće uzeti. Zabranjeno je bilo uprezati magarca i vola zajedno, kao i zavezivanje usta volovima kad vrše. Koliko su tadašnje odredbe bile dobrodošle u to vrijeme, govori činjenica da su i danas aktualne, jer veći je dio njih i danas kazneno sankcioniran. Zmija im je simbol ozdravljenja, a bavili su se i ribarstvom.

Stari Hebreji očit su primjer kako narod koji vjeruje, koji ima svoga Boga vladara i stvoritelja svega, ima svoj put, svoju nadu, svoju obećanu zemlju, odnosno svoju budućnost, a oni narodi koji to nemaju, da bi opstali trebaju se zamisliti da u tom pogledu nešto naprave.